

ANY II

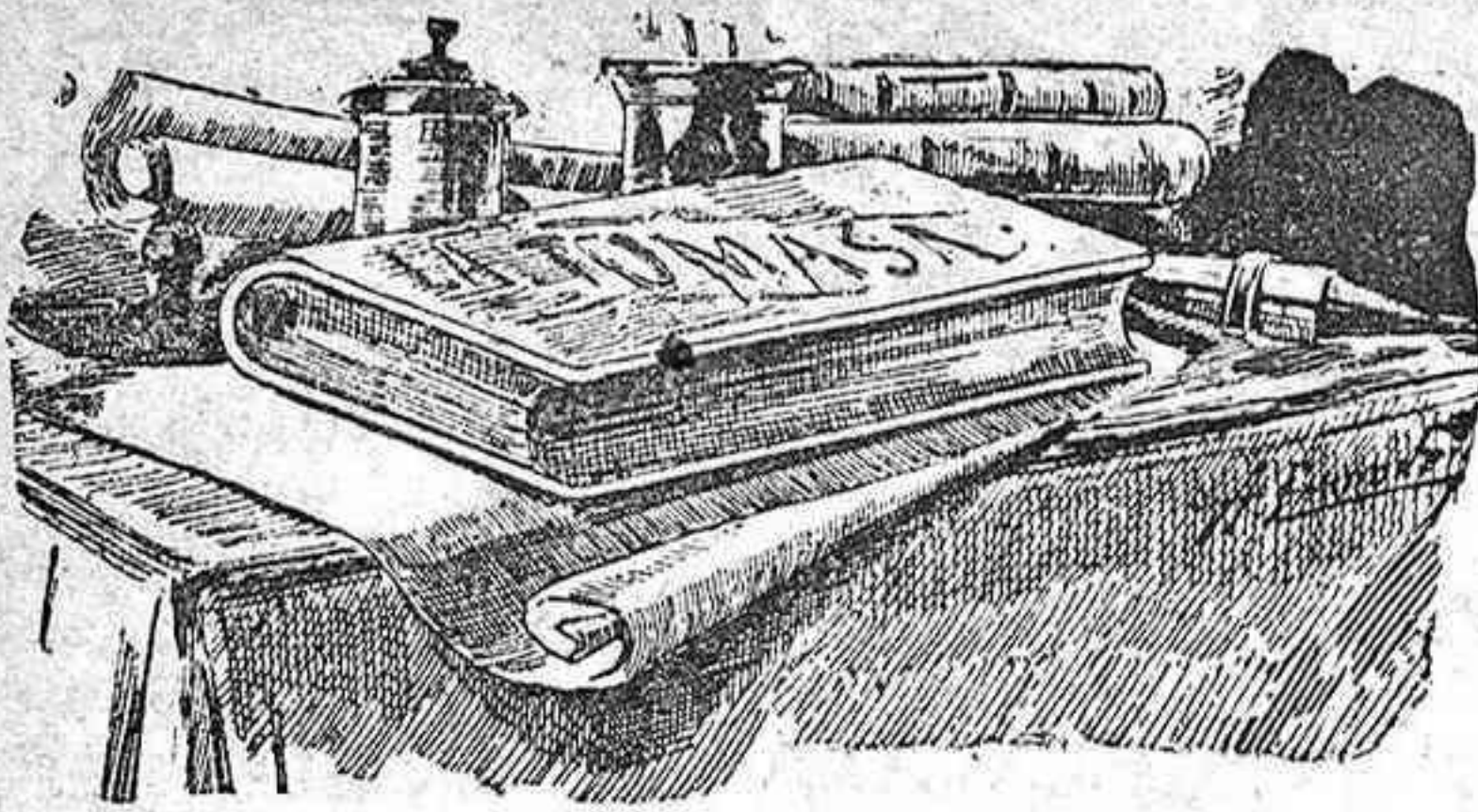
NUM. 65

BARCELONA 22 NOVEMBRE DE 1889.

Rosa Fuertes
— O O O —

NIT DE NUVIS

RA vostés 's pensan que 'ls hi faré una ressenya de *barrila*... que 'ls pintaré un quadro bonich... Donchs no ho creguin. La meva nit de nuvis no es com la dels altres; com lo dels altres jo no tinch rés; no he tingut may rés.

Soch l' home mes desgraciat de la terra. Los hi podria citar mil actes de la meva vida, que de cada un d' ells se 'n podria fer una comedia... es dir comedia... tragedia!

Jo tinch la boca molt petita y 'ls ulls molt grossos. Es que he plorat molt y he rigut molt poch. Volen la mostra?... Donchs allà va la relació de la meva diada de núvis.

Per comensar els hi diré que quinze días antes vaig encarregar lo *traje* al sastre... I' hora del casament era las set del vespre. Ja hi havia á casa tots los companys y amichs; lo rellotje marcava las 6 y tres quarts y lo meu trage encara no havia arribat.

De prompte sento trucar á la porta... gracias á Deu! vaig exclamar. Obro jo mateix, y era un subjecte ab una carta de recomendació per deixarli quatre duros.

No podia dir que no, y mentras los meus quatre duros baixavan escalas avall, tocavan las set.

Jo 'm dava á tots los dimonis... á poch arriba un recado molt poch cortés per cert de la meva sogra.

Era la primera de totas las guitsas que m' ha tirat durant la meva campanya matrimonial.

—Home, pósat un altre trage, 'm deyan los companys.

—Tothom s' espera.

Toca un quart de vuit; según recado de la sogra mes picant encara.

Vaig al armari y rumiant qui podria ser los antipatros dels sastres per desahogarmhi, vaig agafar una casaca que ja me l' havia feta girar dugas vegadas y uns pantalons negres del temps de 'n Xiribía, y comenso la meva *toilette*.

Prou sí sent lo capellá lo que deya jo entre dents, demana una segona confessió.

Per fi vaig agafá 'l barret nou de trinca, que contrastava ab lo trajo, y dient: alanta... ja podém anarhi, 'm diri'eixo á la porta seguit del meu estat majó que comensava ja á estar impacient.

Al agafar lo *pestillo* per obrir, trucan, obro y era l' aprenent del sastre ab l' uniforme al bras.

Per poca predisposició qu' hagués tingut per l' assassinat, aquell xicot baixava per l' ull de la escala.

Estava titubejant sobre lo que faria ab lo trajo, quant sento dos quarts de vuit, y á la porta del carrer

dos pichs y repicó seguit d'un "Qué hem de fer?" dit ab tó de *la major*, que va acabá de resóldrem, y tirant lo trajo sobre una cadira del recibidor, las empench escalas aball fet un hidrófobo.

Abaix m' esperavan uns quants que feyan guarda d' honor á la meva sogra.

—Ja li dich jo... Va dir l' Urganda en quan va vérem.

—No sab lo que hi ha?..

—Aném aném, va dir sens acabar d' escoltar la frasse.

Ja tots son á l' Iglesia y lo senyor rector está que no hi veu de cap ull, y la noya es créu que qui sab lo que li passa.

Sense contestar 'm poso en marxa seguit de tot lo acompanyament.

Ja som á l' Iglesia.

—Aquest es lo traje nou? 'm pregunta la meva xicota?

—Calla, calla... Ja t' ho explicaré... Casemnos ara.

* * *

No feya un quart d' aixó que ja 'ns trobavam sentats tots á una taula d' una de las mellors fondas de Barcelona.

Lo que va passar alli, ja poden figurarsho.

Va ser un sopar esplendit.

Com que vaig pensar que potser no 'm trovaria en un' altra, vaig voler *hecharhi* lo resto.

Cubert de trenta rals sense lo champagne qu' era de Reus, pero que van fermel pagar com á llegitim. Mantecados de varias classes y postres que ja us dich que va anar bé.

Despues de molta broma, vam' dirijirnos á casa, ahont vaig ensenyarlsho lo pis y á poch vam despedirnos al mitx d' agnellas frasses de cartell que la moda no las aboleix á pesar de tant insulas com son.

La despedida de la sogra y la dona va ser patética; ab mi, tot lo freda que vulguin.

Ab l' última mirada que varem dirijirnos, vam compondrer qu' eram dos enemichs declarats y que ja cal que 'ns preparaessim á una lutxa á mort.

Ja som sols! vaig dir á l' Agneta, en quan vaig haver tancat la porta del pis y mentras donava un suspir de satisfacció al pensar que 'm tocava lo torn d' aquellas nits de las que tant se 'n parla: de la nit de nuvis.

—Ay, Rosendo, no sé lo que tinch!

De moment vareig creurer qu' eran papererias, pero veig que 's torna groga y si no l' aguanto cau tan llarga com Deu l' ha feta.

—Ja hi som!.. vaig exclamar jo; ja volia dir que tot anes bé.

—¡Ay Rosendo que 'm moro!

—¿Pero qué dimontri t' ha donat?

Vés ficat al llit.

Y ajudantla á despullar va ficarse al llit gemegant, despues de lo que, jo, treyentme aquella malehida casaca y lo demés vaig fer lo mateix.

—¡Ay Rosendo... Cuita... La palangana!

No vaig pas tenir temps; obrint una boca com un calaix, va tirar sobre 'l cobre-llit un *menú* que no hi havia mes que mirar.

Salto del llit; jo volia anar á buscar lo metje, pero ella de cap manera ho va voler.

'M dirijeixo á la cuyna, crido á la criada, y entre 'ls dos li fem una tassa de camamilla.

Mentras li feya, jo també 'm comensava á trovar malament.

Al abocar la tisana á la tassa, vaig sentir que 'm pujava una cosa al coll; jo prou me contenia, pero lo mateix va ser arribar al llit per donarli á l' Agneta, quan ¡aboca!

Tassa, cuixi, taula de nit, tot va queda cubert ab lo contingut del meu revoltat estómach.

— ¡Rosendo!.. sentia cridar jo, mitx mareijat.

— ¿Agneta, ahont ets?

— Aquí... y alsant la vista, veig al altre costat del llit lo cap de la meva dona qu' estava fent un' altra feyna precisa.

— ¿Què tens? ¿També 't trovas malament?

— Ay, no sè... corréu... anéu á buscar 'l metje.

Corre la criada al pis de sobre que s' havian ofert per qualsevol cosa, y al cap de mitxa hora entrava lo metje.

Nosaltres estavam abatuts al llit l' un al costat del altre sens gosar á dir que l' ánima fòs vostra.

Despres de pulsarnos é inspeccionar tot aquell fato esparramat per sobre al llit y per terra, va exclamar:

— No es rés... descansin... demá es trovaran bè; aixó es la llet dels mantecados qu' era passada.

Y després de fernos una recepta se 'n va anar.

Lo sol del día següent va trovarnos tan solters com quan vam' ficarnos al llit.

¿Eh, quina nit de nuvis?

SERRALLONGA.

Una conquesta en fresch

Era de nit; no plovia pero de nuvòls se 'n veyan, y los molts llampéchs que feyan anunciavan que plouria.

Venia jo de sopá y al teatro me 'n anava, quan al moment que passava per la plassa de 'n Cerdá, vaig notar que al meu devant anava tota soleta una, que ser modisteta demostrava en lo semblant.

Duya un farcellét al bras, lleugereta com van totas; aixis que van caurer gotas va apretá un xich mes lo pas.

Jo anava al detrás, content, perquè, vaja era una nena, que s' ho valia la pena de parlarli. Ni un moment feya que jo la seguia quan la pluja va apretar, llavors ella va girar pel carré de la Granvia.

Com no portava paraygua á mi 'm dava molta pena, y acostantmhi li dich: «Nena, »miri que ara cau molta aygua »y no puch permetre jo »que 's mulli 'l bonich cos seu, »puig, sota 'l paraygua meu »pot posarse sens cap pó...

«No 'm miri aixis que traspassa »lo meu cor ab sa mirada... »acabi de una vegada »si es que vol dar-me carbassa»...

Y tot fent una rialleta al ser al carré de Ronda al bell devant de una fonda se fica en una escaleta, y al dirli jo:—¿Aquí s' está? ¿Encara no 'm vol di ré?

'm respon:—«*Merci monsieur;* y no se què... de pe y pá.

No havent entés lo que 'm deya, vaig pensá; esperat Petit; qué sab un? Pot se t' ha dit que t' esperessis. . Jo ho creya!... y com que l' que tornava era aygua y ella se m' havia fós, á la fi vaig tocá el dos cansat d' aguantá... 'l paraygua.

J. STARAMSA.

La sogra

ACLARACIÓ

He llegit ja la protesta Que á mon escrit fas, Alí, Y de lo qu' em dius allí Aquí 't dono la contesta.

En primer lloch tinch que dirte Que cap sogra he agafat Per modelo á lo expresat Que dés lloch á ressentirte.

Mes si ab tal apreciació Vols entrar á discutir Amich Bey, t' haig de advertir Que no ets bon discutidó.

De la sogra en general Tractava en lo meu escrit, Y de tot quant jo t' he dit Lo mon n' es un bon fiscal,

Tú la sogra al defensá Ab arguments tan palpables, Demostras qu' entre culpables Un innocent sempre hi ha.

Y si existeix la ignocencia, D' aquesta no n' he parlat; Jo tan sols he criticat De las sogras l' excelencia.

No 'm refereixo á la Tecla Pepa, Juana ó Concepció: Ja tu sabs qu' es l' escepció Justificant de la regla.

Per lo tant jo no m' aparto de quant vaig deixá aclarat, y tú mateix m' has donat, la rahó sense pensartho.

No cregas que m' escarrassi A ferte la sogra odiada. A tú la sogra t' agrada? Be noy..... bon profit te fassi.

Ab aixó pots estar cert Que no t' en parlaré mes, Si rés vols, ja sab hont es lo teu amich

ROCAVERT.

AMOROSA

— — —

— Com vols que no 't digui: hermosa! si ets per mi un cel estrellat?

Si ets de lo meu cor la ditxa, dels meus ulls lo clar cristall! de ma vida l' esperança, y de mon pensar l' ideal.... Dels meus enutjos la calma la templança en ma ansietat; la alegría en ma tristesa y de mas penas, la pau.

— Com vols que no 't digui: hermosa! si ets per mi un cel estrellat?

Si ets la huri de mos insomnis, de mas nits la claretat, de mos passos la fiel guía en un mon de desenganys. Si en tú s' enclou ma existencia; si sens tu no vull petxar ni los dintells de la gloria, de los plers, lo pler mes gran... Ara si no estás contenta, si que 't dirè... que ni may!

J. FÁBREGAS VILELLA.

TIPOS - TOPOS

UN CASAT

Es ma mullé hermosa dóna, que per serho 's dona manyas; y jo soch tan fatxendero que sense ser cap torero 'm mantè l' art de las banyas.

UN MESTRE

Soch la llum dels infants! un pou de ciencia! Un diamant literari! un mestre que per falta d' escudella va menjarse un diari!.

UN POLITICH

Embolica qu' embolica.. Tenir la cara gruixuda sense ser may partidari de ningú, y á la vensuda, passá á n' el bando contrari.

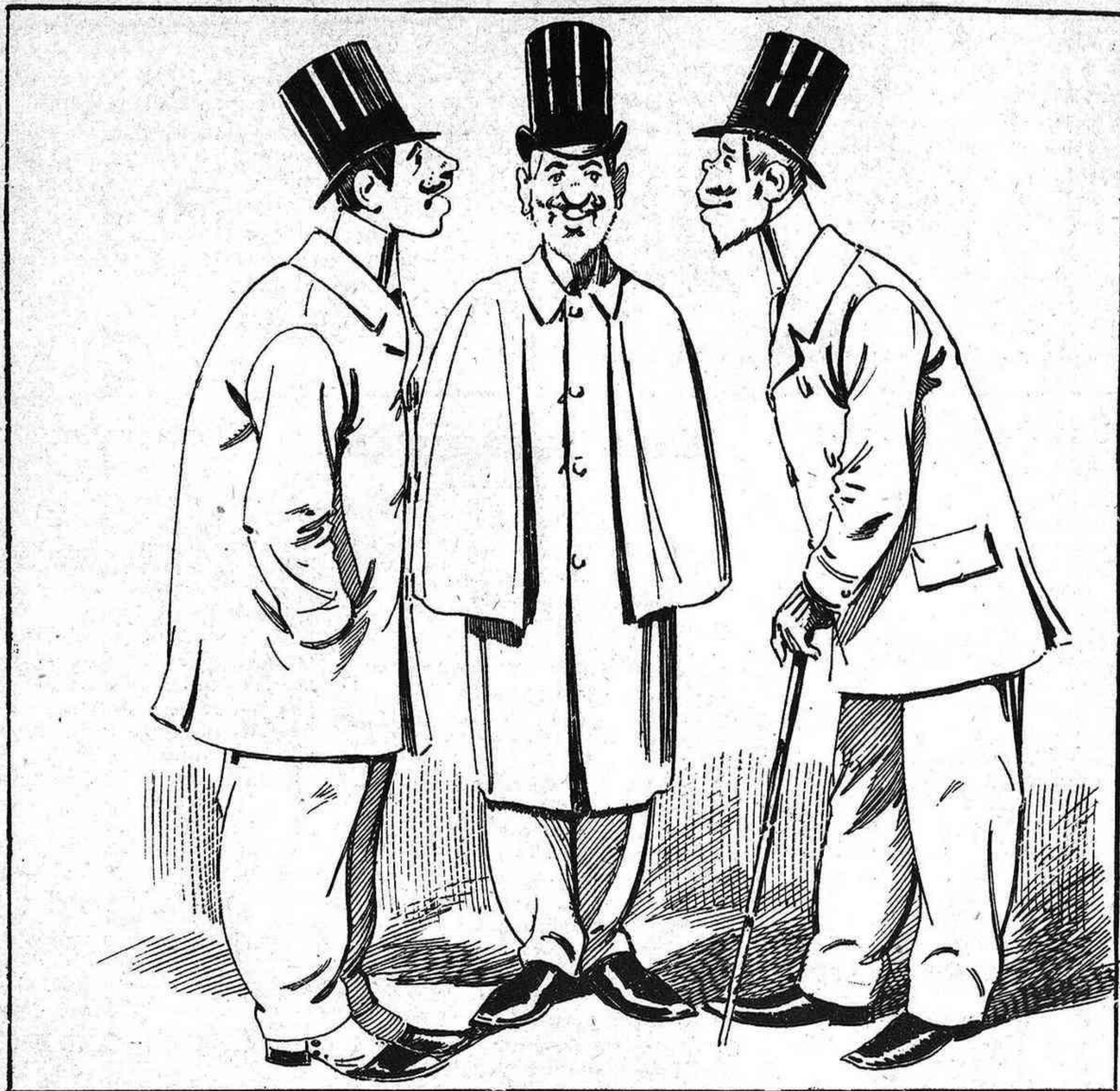
UN POETA

Papallona que jugant mil circos trassa, y á sobre un llit de rosas es mort de gana.

RARSA.

CONQUISTADORS

—Creyeume noys... Sembla un cástich del modo que 'm persegueixen.

—Jo no se com no ho coneixen que las donas ja 'ns fan fastich

—Si 'l Sufragi ara no vé...—Nada... 'ns tirém al carre!

—Tú 'm vas doná 'l sí primé.
—Bueno... ja te 'l tornarè.

CASSA MAJOR

—¿Que vol venir?

—¿Que 'm coneix?

—Coneixel val cinch pessetas.

—Porto las butxacas netas.

—Ah, donchs aixís, no 'm serveix.

Missiva

AL DOCTOR GERONI

Doctor Geroni, (doctor
no sé si en lleys ó farmacia)
Home, fassins lo favor
de no fe 'l comendador
¿qué no veu que no hi té gracia?

Ningú pensava en vosté;
(mes val que li parli en plata)
quan de trascantó nos vè,
y en una questió que tè
tres bemóls, *fica la pata*.

Sent Doctor, me sembla á mi
que sabrá 'l que diu Horaci;
Horaci diu en llatí:
«*Qui ha nascut per arlequi*
«*que 'l set-ciencias jamay fassi.*»

¿Donchs perquè s' ha proposat
y d' improvís 'as ha éxit
de ningú sent demanat?
Ja li dich jo que ha quedat
Doctor Geroni, lluhit!

Son modo de refutá...
Lo seu criteri insegú...
¿Sab que ni pintat li vá
aquell ditxo castellá
De: *Habló el buey y dijo mío?*

D' aixó vé que s' arremanga
contestantli en *Serrallonga*;
y tingui per molta ganga
no l' hi enviés una xaranga
per pagar tanta candonga.

Encar qu' estava abatut,
¿si 'n *Pep de l' Hort* no era mort,
perqué lent lo *saballut*
vosté de l' hort ha vingut?
¡Vaja, tórnisen á l' hort!

No 's fiqui may en la guerra
de las humanas passions
que 'l goig de la vida enterra;
cuidis de la seva terra,
y ni olvidi las cançons!

¿Qué sab vosté dels flagells
de la vida y l' insistencia
de l' home en sembrar tropélls?
si-sol passar l' existencia
contemplant arbres y aucélls!

Si en *tradicions* ja olvidadas
y en *costúms* mortas del tot
fica las sevas miradas,
¿com rebrá las alenadas
d' aquest segle?... si no pot.

Sí per lo *ranci*, en descuyt
te lo *progrés* que val més...
¿qué vol fer? ¡ay! tingui en tés,
que qui recorda l' *any vuyt*
no estima massa 'l *progrés*.

¡Tracti de moralisá;
vaigi contra 'l mal qu' irrita;
no digui: ¡Só catalá!
Qui estima al género humá,
te que ser *cosmopolita*!

Lo que m' ha enfadat en gran,
que per culpa de vosté,
en *Serrallonga*, cantant,
m' hagi dit *serpeta, truhán*,
mala intenció y no sé qué.

Y sí ara ell de tals brometas,
no 'm dona satisfacció
ab rahons francas y netas,
á casa de 'n *Cullaretas* (1)
ja li diré lo qu' es bó.

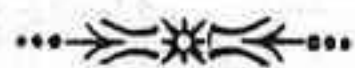
¡Insultarme! ¡vaya, vaya!
molt poch se pensa ell que á mi
tan sols la gana 'm desmaya!
Doctor; si 'm fá de padrí,
¡¡lo mato!!...

PAU DE LA LAYA.

(1) Xocolateria del carrer d' en Quintana
ahont venen uns «matons» de primera.

Missiva

AL DOCTOR GERONI

Sábiga, senyor Doctó,
que per culpa de vosté
m' he incomodat de debó;
si en *Pep del Hort* no esta bó,
vosté no 'n te que fer ré.

Que acás li va demanar,
¡Doctor á qui 'l cel confonga!
que passés á contestá
la carta que li va enviar
lo seu amich *Serrallonga*?

Donchs qué li vá ni li vé
del parér de cada qual?
Si aquell tot ho trova bé,
y si l' altre ho trova mal,
¿qué se n' hi endona á vosté?

Jo á la lògica m' aferro;
si vosté no hi 'gues mediat,
no hi havia cap esguerro.
Pero, home... Qui li ha donat
candela en aquest enterro?

Jo també; bè estava al tant
de tot lo que va passar...
Y m' hi havia de ficar?...
No ho cregui, no,... vaig pensar
bè prou que s' arreglarán.

Devegadas costan caras
aquestas ideas raras
de en tot volerhi mediar.
Jo no sé qui 'l fa ficar
en camisas d' *etzavaras*...

No es ben trist que per vosté,
que s' ha quedat tan campant,
m' hagi sentit no sé qué
de *serpéta púa, truhán*,
com aquell que no diu ré?

Jo que soch incompatible
ab l' insult, no es ben sensible
que sense ab rés jo ficarme,
vinga un y vulga insultarme?
Ca!.. aixó no pot sé... impossible!

Que 's créu que seré tan mort
com l' *Acor*, á qui en *Tobir*
me l' ha posat á parir,
d' improperis, que fa por?
No senyor!.. no soch l' *Acor*!

A mi se m' ha calumaiat
y jo vuy satisfaccions
que 'm deixin ben vindicat.
Vuy quedar nét y planxat
desde 'ls cabélls als talóns.

Del contrari li haig de dí
que comenso á prepararme
y que vuy matá ó morí!
A mí!.. 'L qui vulga insultarme,
li enfonso 'l *filabarquí*.

No faltaria sino
que igual qu' un juguét de fira,
li servís de distracció
á un *Serrallonga*, ó á un doctó...
Hombre!.. Parece mentira!

Aixó may!... no estich de filis,
ni estantho ho comportaría;
si aixó revolta la bilis!
Ca!.. No!.. No més faltaría
que 's publiqués 'l *Busilis*.

Jo no quedaré content
fins deixá al meu contrincant
fet una estatua yacént.
Yá mes de tot... soch valent
y disfruto veyent sanch.

Ja res més els tinch que dí
que 'l que de sentir acaban;
ni 'm vulgan ab rahons vení
que rés lograrán... Ja ho saben:
¡retracció ó *filabarquí*!

JORDI CASAS

GURIOSITATS

CARTAGO

(Conclusió.)

de los Numidas, *Masinisa*, y s' han perdut completament.

Los datos concrets referents á la historia de la ciutat africana comensan en lo segle VI, fetxa del tractat ab los grechs de *Cirene*, contra los quals tants combats havían sostingut los cartaginesos.

Durant tot lo llarch período que separa la fetxa de las primeras noticias positivas de Cartago y de la primera guerra púnica, va anar creixent la República hasta arribar á possehir tot son esplendor. Allavors váren colonisar los cartaginesos las costas meridionals y occidentals de la Península, las islas petites del Mediterrani, próximas á la Libia, Cecilia, Cerdenya, las Balears y altrás.

Al estallar la primera guerra púnica, Cartago semblava qu' havia de ser lo mes fort dels contendents pus dominava completament la mar, y si bé Roma tenia molta marina, la inmensa majoría era mercant.

Després de prolongadas lluytas entre Roma y Cartago, irreconciliables enemigas, la batalla de Zama va posar fi á ellas, obligant á Cartago á firmar una pau onerosíssima, después de la qual ja no va poder aspirar mes á l' hegemonía del Mediterrani.

En virtut d' ella, va perdre totas sas possessions de fora d' Africa; 500 barcos de guerra que los romans 'ls hi varen cremar y á demés váren contraure l' obligació de pagar un crescut impost anual al senat romá.

Quan va tenir lloch la tercera guerra púnica, los romans váren desplegar un luxu d' indigna perfidia contra la ciutat africana, que repugna.

Los magistrats cartaginesos váren presentarse á Máulio Censorino qu' acampava devant d' *Utica*, á demanar formulés, lo general Consular, las condicions de pau.

Máulio va demanar lo desarme complert de la plassa, condició humillant que va ser complerta sobre la marxa. Després, convensút lo romá de que ja no tenia enemichs que 'l combatessin, va manar que la ciutat fos abandonada de sos habitants perque havia resolt destruírla.

A tal mandato váren revoltarse los cartaginesos, disposantse á defensar la seva ciutat hasta l' últim extrém.

Va lluytar Cartago, sola, inerme y moribunda, contra tot lo poder de Roma, durant tres anys, hasta que fou assaltada, perdent los romans la flor dels seus guerrers, pero tenint que sucumbir las cartaginesos devant lo nombre del terrible enemich.

Cada carrer va ser un camp de batalla; cada casa una fortalesa per guanyar.

Los últims defensors tancats en lo Temple d' Esculapio, van morir combatent, y la dona y los fills d' Asdrubal, lo capdill cartaginés, van llensarse á las flamas, en tant que lo capdill vensut, se tirava als peus del general del senat, tenint qu' escoltar las malediccions de los que en aquells terribles moments preferían la mort al perdó del odiós romá.

Aixis va acabar Cartago que sols va revifarse després, per ser definitivament destruïda per la cimitarra árabe.

PEPE I DEL HORT.

SE FA SABER...

Fa molt temps qu' es ma fatlera, casarme y vaig al darrera d' una noya que 'm convingui, y tres circumstancias tingui: hermosa, rica y soltera.

Lo estar sol ja m' aburreix, perque 's viu molt malament, y vaja... un xicot decent com ara jo, be mereix qu' ensopegui 'l casament.

Jó soch prou interessant, molt aixerit, molta lábia, y tinch un port elegant...

Ah... nota molt important: ¡fa alguns anys que no tinch ávia!

Gasto molt bona estatura y tinch elegant figura y uns ulls vius y plens de foch, molt modest (coneix que soch un modelo d' hermosura).

Tinch lo retrato exposat, dintre d' un quadro tancat al Pia de la Boquería; per si á algú li convenia allí estich fotografat.

De bens no estich malament tinch molta terra á la Habana m' ho passo perfectament, puig guanyo fent d' escribent vuyt duros cada setmana.

Instruït ho soch moltíssim; de tot estich enterat, un sabi fet y pastat, y un xicot tant pacientíssim que may ha trencat cap plat.

Donchs bé, tenint tot aixó, que son verdaderas joyas, lo que 'm causa admiració es qu' al demanar las noyas totas 'm diguin que no.

Hi probat de mil maneres! fentme veure á las carreras, fent posar á tots 'ls diaris anuncis extraordinaris y desgastant las aceras.

Res m' ha valgut; hi probat quant probar un home pot, y sent com soch bon xicot totas m' han carbassejat desde Barcelona..... al Clot.

Per xó com ningú ab mi 's casa y fa falta doná á casa,

ho faig sabé á las discretas y encisadoras ninetas que llegeixen «LA TOMASA».

Que tinguin de mi pietat á totas las recomano... Tinch ganas de ser casat... ¡Considerin qu' ho demano ab molta necessitat!

Pénsin bé que si aixó 'm falla y quedo soltè aquí baix, no se 'n riurá la quitxalla perque 'm tiro daltabaix de la riera de 'n Malla.

Si de mi tènen pietat si alguna s' ha enamorat d' aquet pobre y vol anarhi, m' estich al carrer Cremat botigueta d' herbolari.

Es á casa un servidó; y si com calculo jo alguna 'm vol demaná que s' entengui ab la mamá, si es que ve ab bona intenció.

M. RIUSEC.

Crech que m' enganya la dona.

Es dir... m' ho penso, per xó.

*Una
Sospita*

Al qu' agarro, ¡voto á neu!...

Pero, y si el mal ja está fét?..

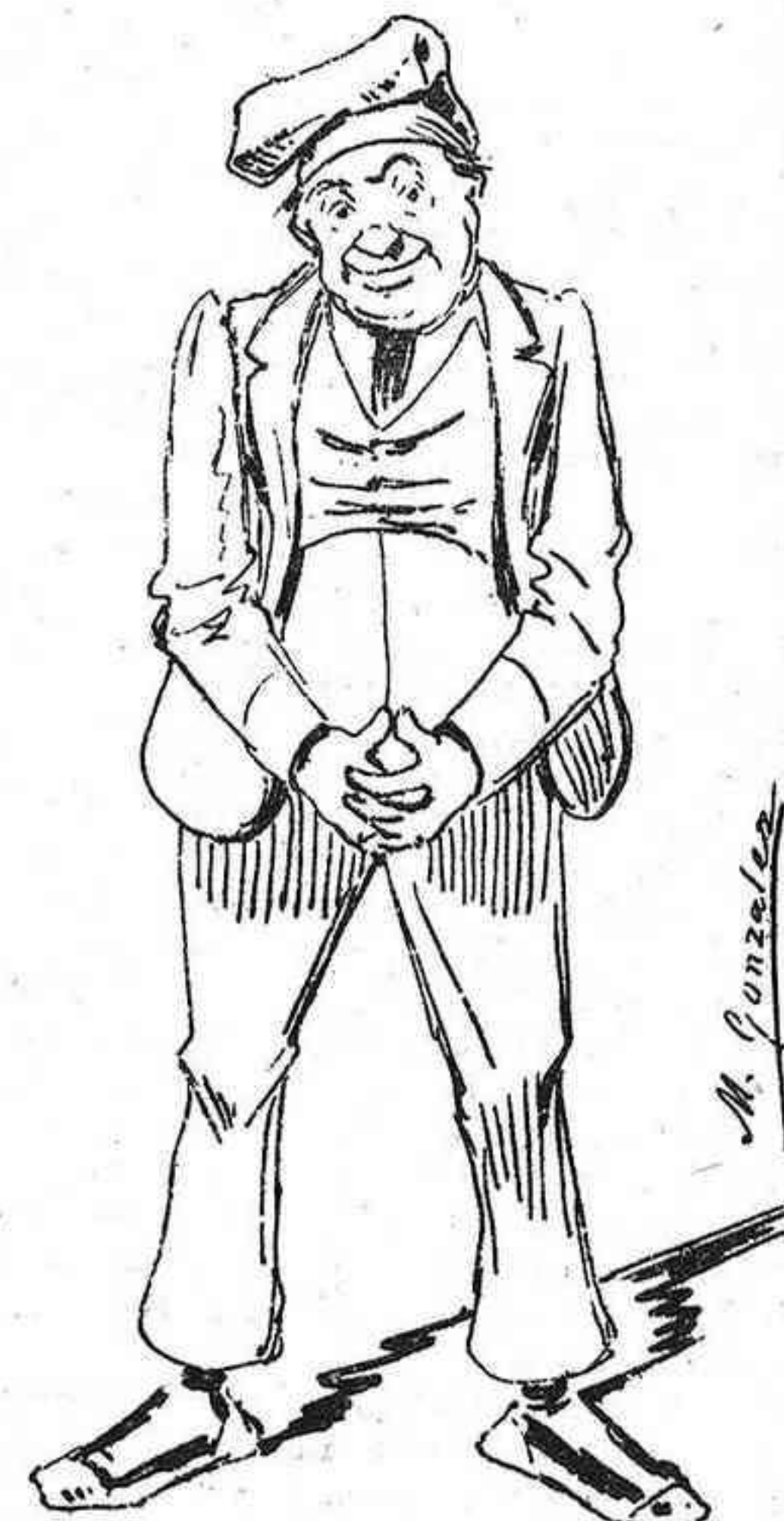
Calma y ¡molt ojo, Jepó!...

Y si de pas m' ensarrona.

Calculém: ¿Que n' hauré trét?

Y bé... ¡Alabat siga Deu!...

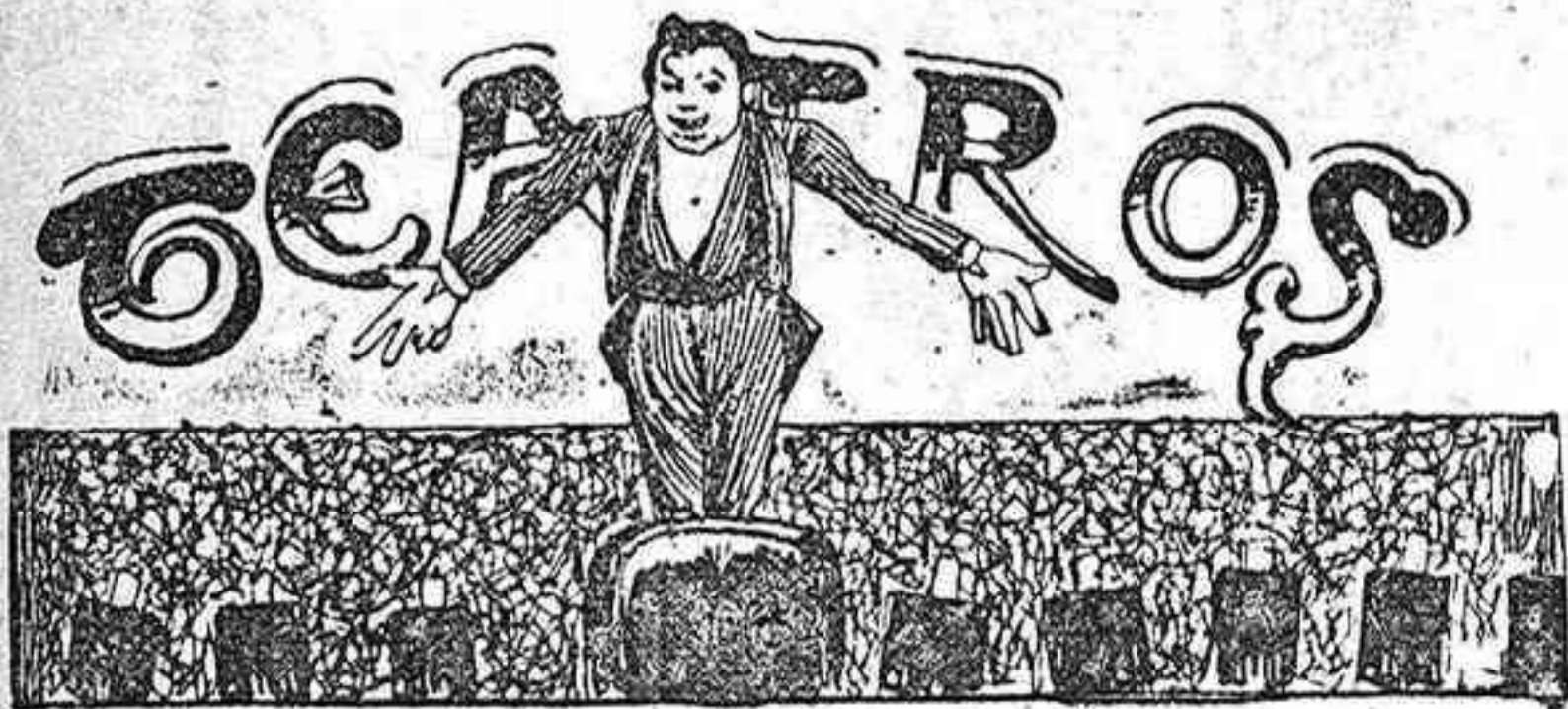
M. Ponsalea

NOSTRE RETRATO

Avuy li ha tocat lo torn al de la aplaudida tiple Donya Rosa Fuertes qu' está fent las delicias del públich en lo Teatro del Tívoli.

Moltas son las simpatías que s' ha captat dita artista tan per la bona dicció com per la excelent escola de cant que posseheix.

CIRCO BARCELONES.—Sembla que lo senyor Colomé ab sa companyia lirica ha lograt treurer del indiferentisme al públich de nostra capital, pus logra veurer totas las nits escullida concurrència en las funcions variadas que dona.

Ultimament ha representat *¡Al agua patos!* obtenint igual éxit que al estrenarse en lo teatro de Catalunya. Inutil creyém dir que se distingí la senyora Mateu.

Además s' ha estrenat *Máquinas Singer* del mestre Nieto logrant ferse repetir algun tros de tant inspirada música.

En preparació hi ha obras novas.

ROMEA.—Segueixen los ensaijos de *Lo monjo negre* y *Lo padri*, estant anunciat per lo dimars pròxim, l' estreno de la primera de ditas obras.

Lo dilluns va tenir lloch lo benefici del senyor Llanas que lográ tenir un plé de escullida concurrència.

En lo *Vesten Anton* y *Danys y perjudicis* no van escassejar los aplausos.

La senyora Borelli y senyor Valero van cantar magistralment lo celebrat duo dels *Amantes de Teruel* dirijint l' orquesta lo senyor Bretón.

Rebi lo senyor Llanas la nostra enhorabona.

ESPANYOL.—La zarzuela *Colón* resultá un *camelo* respecte á ser estreno, pus ja s' havia estrenat en Reus obtenint escás éxit, y dissapte últim en nostre teatro la escullida concurrència que hi frequentá, doná la rahó als il·lustrats *ganxéls*.

Contribuí en gran part á son fatal éxit, la falta de direcció escénica que s' observá, pus en lo segón y tercer acte (los dos millors de la obra) se vejeren escenas que feren trencar de riure als concurrents, per lo mal executadas.

La obra en conjunt si per la part literaria es algo menos que regular, es bastant notable per la música.

Sigué presentada ab bastant luxu, estrenantse al final una bonica apoteosis del senyor Chia, qui per acallar los aplausos de la concurrència tingué que presentarse al escenari.

Diumenje ab dos plens s' efectuaren la 2.ª y 3.ª representació, obtenint igual éxit que lo día anterior. Mitxa hora mes tart de la funció de nit, lo sens dupte mes elegant de nostres teatros, era un munt de cendras á causa del horrible foch que hi prengué. Molt sentim que per una desgracia tant imprevista quedém privats de possehir tant elegant teatro, y que la modesta companyia que en ell actuava hagi quedat del tot desamparada.

Creym que dats los sentiments filantropichs de nostres empressaris darán alguna funció á son benefici.

CATALUNYA.—Per no faltar al estreno semanal, dilluns s' executá un juguet del senyor Pina y Dominguez, titulat: *Sin embargo*. Ab dir que hi prengué part la senyora Alverá, queda fet lo principal elogi. Encara que son argument es escás, hi ha algun xiste ben trobat que feu que la concurrència l' escoltés, celebrant l' ingeni del autor. Además de

la senyora Alverá se distingiren la senyora Bardo y los senyors Bosch é Isern.

També s' ha executat *La canción de la Lola*, sarzuela qu' encara que passada d' época, s' escoltá ab agrado, logrant per sa bona execució ferse repetir algún tros de música.

S' anuncia l' estreno de: *El fuego de S. Telmo*, per lo dissapte de la present setmana, obra que ha tingut extraordinari éxit en Madrid.

TIVOLI.—*El señor feudal* que s' estrená lo passat dissapte, resultá ser lo contrast de sa anterior, *Ali Babá*. Tot lo que aquesta peca de sosa é insulsa, la nova peca de espavilada y carregada de mostassa. *No tanto ni tan poco señores autores!*

Per sas escenas picarescas y epigramáticas es molt similar son argument al de *La Mascota* y *Ki-ki-ri-ki*.

La música del mestre Vasseur es sumament notable ja que casi tota ella es inspiradíssima, pero notárem en algunas pessas, reminiscencias y hasta copias exactas de trossos notables de obras ja conegudas. Lo segón acte es un verdader plagio pus hi ha un concertant tan similar á la conjura dels *Hugonots* que no mes hi faltavan los punyals. En lo mateix acte observárem també algo de *Fatinitza* y *La figlia di Madame Angot*.

En la execució se distingeix molt particularment la característica senyora Perlá vejentse molt ben secundada per la senyora Fuertes y los senyors Bergadá y Gil.

La orquesta y coros baix la direcció respectivament dels mestres senyors Perez Cabrero y Ayné, á la altura de sa justa reputació.

També se feu digne d' aplauso la direcció escénica per lo que felicitem al senyor Elías.

Los trajos baix figurins del notable artista senyor Labarta, son d' un gust irreprotxable.

Creym que hi ha obra per temps.

Posteriorment hem sabut que aquesta obra ha sigut prohibida gubernativament.

NOU RETIRO.—Ab regular exit ha debutat la nova companyia en la que sols hi figuran dignes de mencionarse, los artistas, senyora Segovia y senyors Tormo y Larra. Lo resto no está á la altura de la importancia que s' hi ha donat.

Del repertori fins avuy executat, á escepció de: *Un galito de Madrid*, tot es ja conegut de nosaltres, per lo que no 'n farém resenya, pus á ferla, poch favorable ne surtiría. La obra nova apesar de anunciar los cartells ser escrita espresament per la eminent artista senyora Segovia; está falta de escenas cómicas y dramáticas y l' interpretació que hi dona dita artista, no resulta ser de massa bon gust.

La xasquejada concurrència ha anat menguant diariament, de modo que 'ns sembla difícil lo sostenirse aqueixa companyia sens reforsos notables.

Se preparan *Las hijas del Zebedeo* y *¡A ti suspiramos!* obras en las que, segons se diu, la senyora Segovia hi brilla á envejable altura.

Encar qu' aixis sia, se 'ns dificulta que dita artista sola, pugua sostenir la campanya.

UN COMICH RETIRAT.

SONET

Estava gotejant. Las modistillas
Sortían del trevall 'nant á parellas
Ab sos mocadoretts á rant d' orellas
Ensenyant un xiquet las pantorrillas.

Lo sol s' havia post. Las que cotillas
Fabrican á tot-hora per las bellas,
Las lletjas, las bonicas, las donzellas,
Las fadrinas-externas y pubillas

Sortían del taller de can' *Pep Pallas*
Tirant á lo jovent milers de pullas
Sense pensar ¡Pobretas! que sas pollas.

L' aygua anava cayent alsant bombollas;

De molts arbres ab urch y tant d' ágallas,
Jo 'n conech que no tenen ja, ni fullas.

JAUME ROIG Y CORDOMÍ.

CONDECORACIONES

Si llegeixo el narro bè
y el manuscrit, el papá
m' ha dit que 'm farà doná
la creu de Carlos tercé.

—¿Una créu diu que li han dat?
—La de Isabel la Católica.
—¿A vosté?... ¡Quedo parat!
¿Pero qu' ha fet?
—He inventat
un elixir per la cólica.

Segons un periódich italiá, lo nombre dels católichs en tot lo mon arriba á la suma de 218 millóns.

No hi deu haver poch desóri
si tot católich que mori
al mateix lloch té d' anar...
Lo qu' es en lo purgatori
ja no hi deuen deixá entrar.

Oportunament rebèrem una atenta invitació de la Junta Directiva del Ateneo Banyolense, pera la manifestació y vetllada cronològica que debía verificarse lo día 17 del corrent en honor de D. Josèph T. de Ameller y companys mártirs que caiguèren gloriosament en l' atach dels carlistas á aquella vila.

Com 'ns fou impossible l' assistència, desde nostras columnas doném las gracias á la espresada Junta per sa invitació y un recort als que moriren per tan gloriosa causa.

No sé quin empenyo tenen los partits d' oposició en que lo govern planteiji aviat lo sufragi.

Aixó be es voler que lo Sr. Sagasta s' inutilisi la mellor escala per poder tornar á pujar al pis.

¡Quins caps de suro!

En la Bisbal va penjarse d' una figuera un vell de 82 anys. Podía esperarse un chiquet mes y s' estalviava aquesta feyna.

Aixó si qu' es cansarse poch abans d' arribar á puesto.

En la montanya de Monjuich, un carro va mitx aixafar á un nen de poch anys.

No sabém quin número li correspon en lo que va de mes á aquesta desgracia ocasionada per los carruatjes.

No se 'n sortirá may.

De resultas de una xispa eléctrica va haberhi un conato d' incendi en casa la Ciutat, que va poguer ser sofocat á temps.

Per evitar aquestos siniestros va obligar temps atrás lo govern á que los Teatros s' illuminessin ab l' electricitat.

¡Quanta previsió!

L' adveniment de la República en l' Imperi del Brasil 'ns haguera satisfet molt mes á no haberhi hagut derramament de sanch, y mantenint en vigor l' abolicció de la esclavitut decretada per lo ilustrat Pere II.

Nosaltres no som partidaris de las testas coronadas, pero menos encara de tota la farda que s' arreplega dessota los plechs de la bandera republicana.

Los homes ilustres que dirigeixen lo partit republicá n' haurían de fer una bona bugada; de segur que si perdían en cantitat, en calitat ne sortirían ventatjosos.

¿Que tal?.. Estavam inspirats al dir en lo nostre número passat que los 100,000 duros del Sr. Alisal havian sigut tacitament donats en condicions?..

Ja diuen alguns periodichs que lo Sr. Peral los torna al donador.

Si tením un nás...

Notas curiosas:

Lo ferro fou descubert en lo regnant de Minos, 1431 anys abans de Jesucrist.

Per aixó ja s' usavan las espasas, sent de coure las primitivas.

La llansa va ser, segons Plinio, inventada per los *etessios*. L' *Ariete*, máquina antiga que s' empleava per destruir las murallas, va ser inventada per los cartaginesos en lo siti de Cádiz.

La pólvora ho fou per *Schevarts*, en Colonia, á mitxans del segle catorze, y l' aplicació d' ella als fusells data de 1370.

Lo canó va fer lo seu debut en lo siti d' Algeciras l' any 1342.

Las bombas explossibles foren inventadas per Malatesta, princep de Rimini, durant lo segle quince.

Las pistolas datan de 1544.

La bayoneta fou inventada en Bayona, en 1670 y va estrenarse vintitres anys després en la batalla de Turin.

Lo primer revolver que va construirse va ser de set tiros y fou remés al Emperador de Russia, Alejandro I en 1814.

L' inventor d' aquesta arma es Juan Fransisco Gardón, suis.

Posteriorment s' ha inventat l' ametralladora, lo rifle y los mistos de pét.

Entre otras armas destructoras, hi ha la *pedra*, que va inventarse ella mateixa.

Lo diumenge á la nit va quedar agotada l' edició de 8000 TOMASAS del n.º 64.

Y aixó que segons un *sabi armini* sols la llegim los que la redactém.

¡Pobre Lázaro!... y que n' es de desgraciat!..

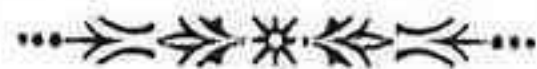
¡Y lleig!

Per esperit comercial, nosaltres.

Lo mateix día del incendi del Teatro Espanyol. diu que dos distints subjectes van solicitar lo terreno per ferhi un local per darhi balls.

Be, encara no es alló d' anar lo bagulayre á casa 'l malalt á oferir los seus serveys.

VENIDAS

Pèlles á prova de filabarquí de tres punts, trempats ab rom de quaranta graus.

Carrer d' en Roca, n.º 100.

Ous pactistas per pelar; ja se 'n couhen d' altres.

Ara 's despatxan los de dos rovells.

Carrer d' en Perdona vidas, 96.

Tanda de walsos. La palidonia.

Gran tango. "El tumba y aguanta!"

Rambla del Centro, Pastelería.

OBRA NOVA

L' oratori ideal ó 'l defensor de las sogras, per "Acoriacor" ex-prébere.

Carrer de la Covacha inmunda. Sense número.

SECCIO REGILIOSA

SANT DEL DIA.—Santa Debilitat patrona dels pobres d'esperit.

Gran funció de desagravis ba'x la presidència del Moro Benani en lo Sanadrhi federalista.

Lo gran rabi-galeno Seria llegí una adhesió al proconsul que va fer eternir als oyents.

A las tres de la matinada varios entusiastas corrian armats de coves per la Rambla mentras la lluna s' havia eclipsat.

A la matinada encara no la tenian. No 's desespera de pescarla.

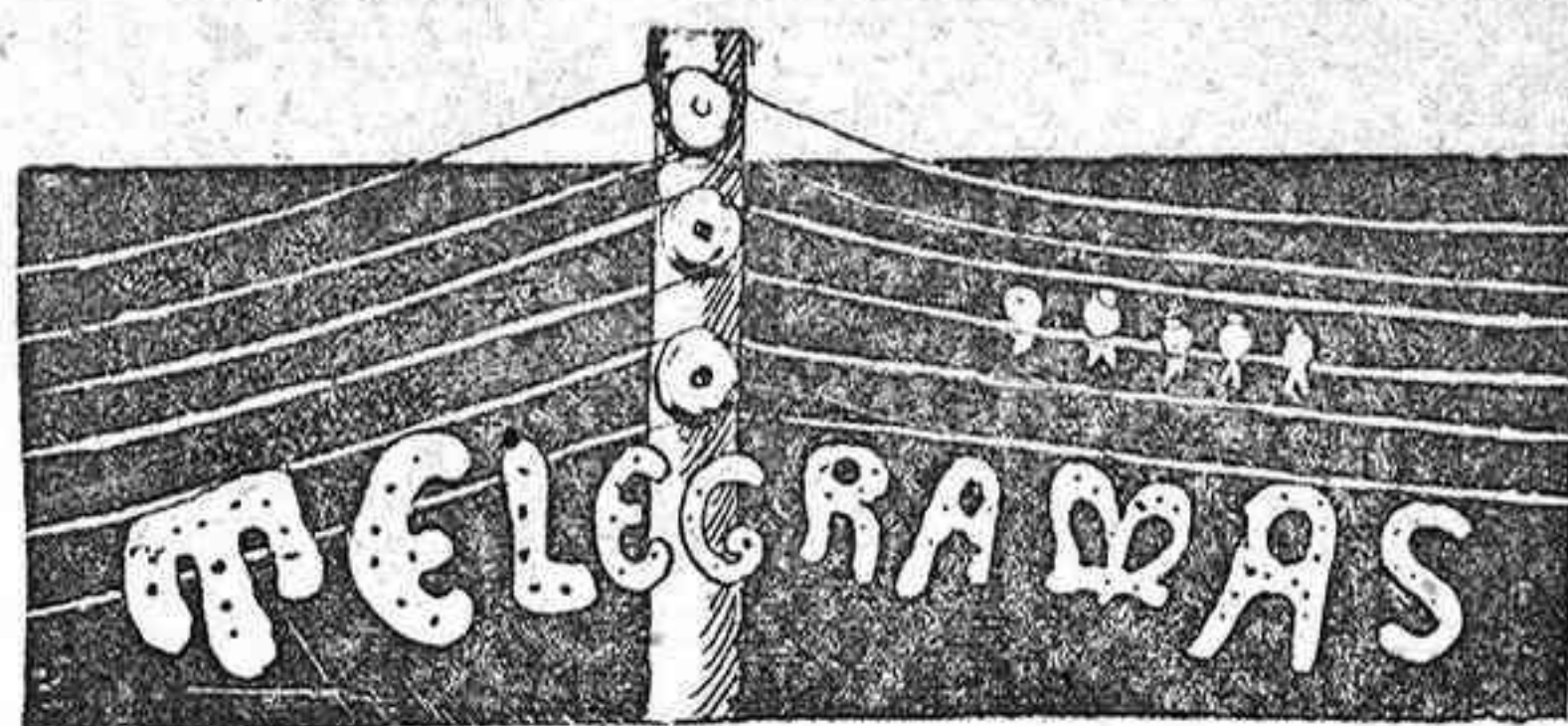
QUARANTA HORAS.—Tindrán lloch en la capella de *Las almas del Purgatorio*.

S'explicará la conversió edificant d'un frare novell que va penjar los habits en defensa dels sigrons tan necessaris á la vida humana.

CORT DE MARIA.—A l'Iglesia de Santiago mata moscas.

Mossen Pedeló pronunciará una oració fúnebre (ara que no 's publica *El Busilis*) compost de paraulas triadas, sinalagmáticas, litúrgicas ferruginosas, extretas d'un periódich inofensiu, de bé, y antipolítich que no s'fica may ab ningú.

Fará riurer molt.—Entrada d'arrós.

Cel 20, 1 matí.—Després d'haver deixat lo filabarqui que passaria las planxas de la Numancia, *San Acór* s'ha sentat sobre un núvol á llegir *Lo mal pare* de Mr. Gustave Rivet.

Los ángels ja s'han refet del susto.

BUSILIS.

París 20, 3 id.—Pot avisar als lectors de LA TOMASA que desde la próxima setmana donaré á llum *Las memorias d'un bolero*.

CODOLOSA.

Tánger 20, 4 id.—Se necessita un sócio que vulga oficiar de verdugo (butxi.)

Si pot ser que siga antipátich y tinga la mirada de criatura quan fa 'l bót.

ALI-COR, HO-LEU.

1,000.000,000 CROMOS
LITOGRAFIA BARCELONESA de
RIBERA Y ESTANY

En aquest acreditat establiment s'hi trovará un estensissim assortit de Cromos de tots preus y classes, especialment per felicitacions de Serenos, Vigilants, dependents de Barbérias, mozos de Cafés, &&&

Tambè podém oferir al públich, tarjetas per las próximas festas arregladas baix modelo ó capritxo dels interessats, ab gran prontitut, esmero y baratura.

Carrer de S. Pau N.º 56

CORRESPONDENCIA

Anirá lo de: Raresa, B. Xinxola, Papaler, Marull, Bartrina, y Ll. Salvador. Algo de: M. P., P de la Bleda, Jorsona, Sacas y E. Sala.

J. Fábregas. Prou sogras.—Donya Bianca: Anirá arreglat.—Ali Bey. Massa llarch —Juncosa Ho llègirem,—Roig Cordomi. Ja es tart per l'almanach.—Dos tipos de Vilafranca: No 'ns ne daría poca de feyna... Los 4 almanachs, vuit rals. Lo demès remès fins ahir, no serveix,

Avuy suprimim la SECCIÓ DE XARADAS per dar lloch á la lámina que representa las runas del incendiad Teatro Espanyol.

Almanach de La Tomasa

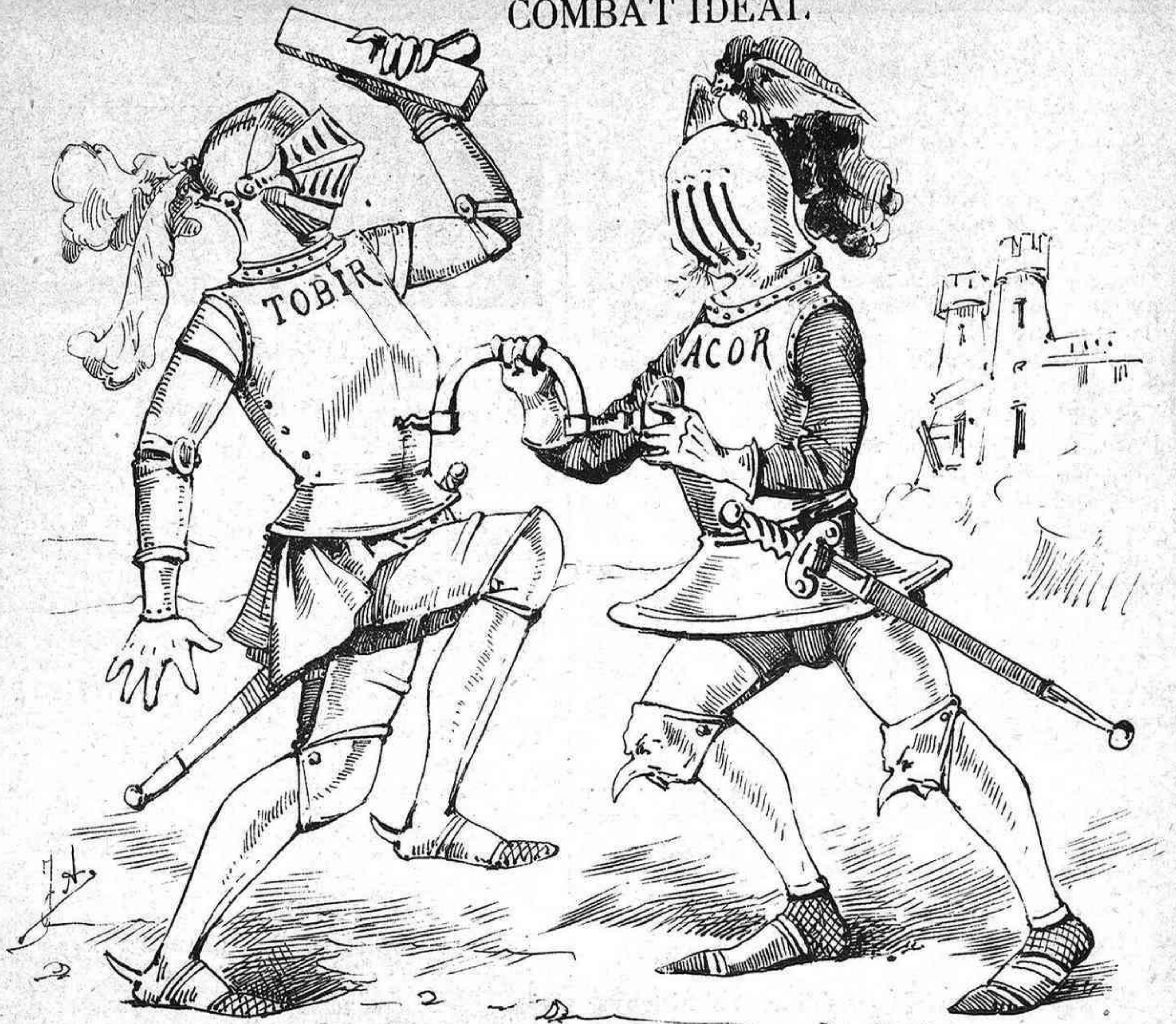
(2 RALS exemplar) ¡ESTÁ JA EN PREMPSA!

Además dels dibuixos y vinyetas de reputats artistas extranjeros, ilustrarán nostre almanach treballs inédits de nostres celebrats dibuixants Srs. Amigó, Cilla, Coll, F., Ferrer, Gomez, K. Mins, Labarta, Mestres, Miró, Pahissa, Planas, Punts Suspensius y Vazquez.

En lo test que es escullit hi figuran treballs inédits dels nostres millors escriptors y poetas, entre los que contem als Srs. Alsina, Ayné, Bori, Calvet, Coca y Collado, Codolosa, Ferrer y Codina, Gimferrer, Guanyabens, Martí, Marull, Palá, Ribot, Roure, Soler, & &.

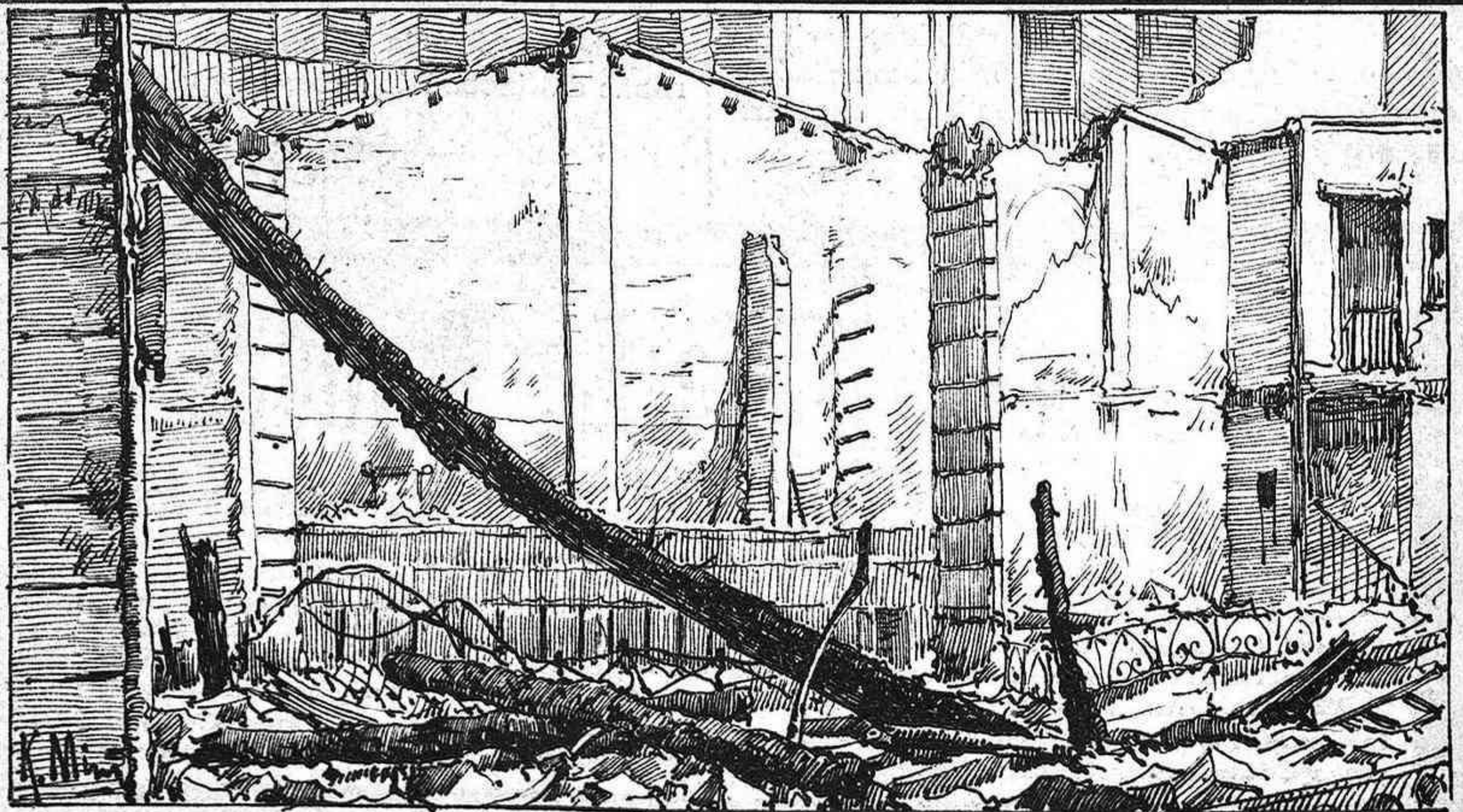

COMBAT IDEAL.

¡Quins braus!... ab un plat de sopa,
un rahim y una arangada,

deixavan assegurada
per molt temps la pau d' Europa.

LO TEATRO ESPANYOL, després del incendi. (*Del natural.*)